

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže a soudců Mgr. Věry Jachurové a Mgr. Bc. Jana Schneeweise v právní věci

žalobkyně: **Z. Š.**
proti

žalované: **Česká advokátní komora**
se sídlem Praha 1, Národní třída 16

o žalobách proti rozhodnutím žalované ze dne 18. 7. 2022 č. j. 10.01-000359/22-002
a č. j. 10.01-000358/22-002

takto:

- I. Žaloby se zamítají.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobami podanými u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí označených v záhlaví tohoto rozsudku (dále též „napadená rozhodnutí“), jimiž žalovaná zamítla žádosti žalobkyně o určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“).
2. V napadených rozhodnutích žalovaná konstatovala, že žalobkyně podala dne 17. 6. 2022 žádost o určení advokáta k zastoupení v soudním řízení před Nejvyšším správním soudem, o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2022 č.j. 9 A 47/2021-30 a proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 4. 2022 č.j. 22 A 25/2022-16. Podmínky pro určení advokáta k poskytnutí právní služby jsou stanoveny v § 18 odst. 2 a násl. zákona o advokacii. Žalobkyně dle žalované neprokázala, že nesplňuje podmínky pro ustanovení zástupce soudem dle zvláštních právních předpisů (v tomto

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

případě ustanovení § 35 odst. 10 s.ř.s.). Má-li totiž právní služba spočívat v zastoupení žadatele v řízení o kasační stížnosti, pak je žadatel povinen předložit pravomocné rozhodnutí soudu o zamítnutí jeho žádosti o ustanovení zástupce dle § 35 odst. 10 s.ř.s. Žalobkyně ve svých žádostech rovněž neuvedla žádné skutečnosti týkající se rodinných poměrů dle bodu II žádostí a ani žádné skutečnosti o své finanční situaci dle bodu IV., písm. A, B, C, D, E, F a G žádostí. Nedoložila žádné skutečnosti týkající se finančních a majetkových poměrů, ačkoli dle § 18c odst. 4 zákona o advokacii musí být přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Žalobkyně tak neprokázala, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii.

3. V žalobách proti napadeným rozhodnutím žalobkyně nejprve konstatovala, že žalované zaslala vyplněné formuláře, v nichž vyplnila pouze části I. a část III., kde uvedla, že se jedná o kasační stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2022 č.j. 9 A 47/2021-30 a proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 4. 2022 č.j. 22 A 25/2022-16 s tím, že oslovení advokáti jí odmítli právní službu v daných věcech poskytnout. Z výroku napadených rozhodnutí je zřejmé, že žalovaná rozhodla o neurčení bezplatné právní služby, byť žalobkyně v žádostech neuvedla žádné údaje v části II. a části IV., neboť předmětem žádostí bylo pouze určení advokáta z důvodu odmítnutí poskytnutí právní služby dvěma oslovenými advokáty. Žalovaná tudíž rozhodla o neurčení advokáta z jiného důvodu, než žalobkyně žádala, jelikož v napadených rozhodnutích nezmínila § 18c odst. 3 zákona o advokacii a nezmínila ani potvrzení advokátů, jež byla přiložena k žádostem. Žalovaná tak zatížila řízení vadou, která způsobuje nezákonnost napadených rozhodnutí. Důsledkem této nezákonnosti je odeprání práva na určení advokáta ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii, tedy porušení práva na spravedlivý proces.
4. Žalovaná ve vyjádření k žalobám úvodem poukázala na jiná řízení, která žalobkyně v identických věcech zahájila proti žalované a v nichž nebyla úspěšná. Správní soudy totiž dospěly k závěru, že právní služba se podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii poskytuje žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují. Samotné splnění podmínky odmítnutí poskytnutí právní služby alespoň dvěma advokáty dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii k určení advokáta k poskytnutí právní služby není dostatečné. Žadatel musí splnit obě uvedené podmínky. Žalovaná připomněla, že žalobkyně napadá rozhodnutí, která stojí nikoli pouze na zákonném kritériu, že žalobkyně neprokázala svou nemajetnost ve smyslu § 18c odst. 1 zákona o advokacii, ale i na dalším zákonném kritériu spočívajícím v neprokázání nesplnění podmínky pro ustanovení zástupce pro řízení před soudem. Výtka žalobkyně, že žalovaná rozhodla o neurčení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, ačkoli žalobkyně o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby nežádala, nemůže obstát, protože s účinností od 1. 7. 2018 může žalovaná určit advokáta k poskytnutí právní služby pouze tomu žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují. Žalobkyně se ovšem do této skupiny žadatelů neřadí. Nemůže pak obstát ani výtka, že žalobkyni náleží ústavně zaručené právo na určení advokáta, neboť každému náleží právo na právní zastoupení (k tomu viz nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2022 sp. zn. IV. ÚS 667/22). Nedůvodná je také výtka, že se žalovaná nevypořádala s tím, že žalobkyně jmenovala advokáty, kteří jí odmítli právní službu

poskytnout. Časově mezi (ne)zvolením si advokáta a žádostí o určení advokáta poptávané u žalované musí dle zákonné úpravy proběhnout posouzení žádosti žadatele o ustanovení zástupce pro řízení soudem. Žalobkyně tuto podmínku ve svých žádostech zcela ignorovala. Žalobkyně tedy nesplnila další zákonnou podmínku ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 35 odst. 10 s.ř.s. Žalovaná podotkla, že věcně se žádosti žalobkyně týkaly zastoupení v řízení o kasačních stížnostech, které žalobkyně podala jako osoba nezastoupená advokátem, přičemž tato řízení již byla pravomocně skončena odmítnutím kasačních stížností (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2022 č. j. 2 As 139/2022-30 a ze dne 9. 8. 2022 č. j. 9 As 92/2022-29).

5. V podání ze dne 27. 4. 2023 žalovaná konstatovala, že Ústavní soud vyhlásil ve věci sp. zn. Pl. ÚS 44/21 náleze ze dne 31. 3. 2023, a současně poukázala na rozsudek Městského soudu v Praze vyhlášený dne 20. 4. 2023 ve věci sp. zn. 6 A 45/2022, kterým byla žaloba zamítnuta.
6. Žalobkyně v podání ze dne 26. 10. 2023 uvedla, že jak z jejích žádostí ze dne 17. 6. 2022, tak i z podaných žalob je zřejmé, že není žadatelem, „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují“. Poukázala přitom na náleze Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023 sp. zn. Pl. ÚS 44/21, který má dle jejího názoru přímý vliv na nynější soudní řízení, přestože napadená rozhodnutí byla vydána před vydáním tohoto nálezu. Formulář žádosti byl v dané době jedinou možností, jak mohla žalobkyně požádat o určení advokáta s tím, že náklady na takto poskytnuté právní služby si bude hradit sama. Tím, že žalovaná požadovala údaje, které v předmětných věcech nepotřebovala znát, zasáhla současně do práva žalobkyně na ochranu jejích osobních, příjmových a majetkových poměrů.
7. K ústnímu jednání před soudem, které se konalo dne 2. 11. 2023, se žalobkyně nedostavila (svou neúčast u jednání písemně omluvila), a soud proto jednal v její nepřítomnosti. Usnesením vyhlášeným při jednání soud rozhodl o spojení věcí vedených dosud pod sp. zn. 15 A 64/2022 a sp. zn. 15 A 65/2022 s tím, že společné řízení o žalobách proti napadeným rozhodnutím bude vedeno pod sp. zn. 15 A 64/2022. Žalovaná při jednání před soudem odkázala na svá dosavadní písemná vyjádření. V reakci na poslední podání žalobkyně zdůraznila, že vzor formulářové žádosti je stanoven vyhláškou, přičemž ani náleze Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023 sp. zn. Pl. ÚS 44/21 nezrušil ustanovení § 18c odst. 4 zákona o advokacii a k jeho (ne)aplikaci se v odůvodnění vůbec nevyjadřoval. Žalovaná je tedy povinna žádosti podané na vzoru formuláře přijímat. Dále žalovaná konstatovala, že ve svém podání ze dne 27. 4. 2023 poukazovala na odlišný základ rozhodnutí šestého senátu Městského soudu v Praze. Tato rozhodnutí žalovaná nenavrhuje provádět k důkazu, neboť jejich obsah soud zná z úřední činnosti. Zdůraznila, že napadená rozhodnutí stojí i na dalším důvodu, který je nutno přezkoumat, neboť žalobkyně nedoložila, že nesplnila podmínky pro ustanovení advokáta soudem. V tomto ohledu tedy napadená rozhodnutí ob stojí. Závěrem žalovaná podotkla, že legislativní proces stran zrušení podmínky nemajetnosti žadatele o určení advokáta zatím není dokončen, a navrhla, aby soud obě žaloby zamítl.
8. Soud při jednání zamítl návrhy žalobkyně na doplnění dokazování napadenými rozhodnutími a žádostmi ze dne 17. 6. 2022, neboť tyto listiny jsou součástí správních spisů, jimiž se ve správním soudnictví důkaz neprovádí (viz rozsudek Nejvyššího

správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS). O existenci těchto písemností navíc není mezi stranami sporu, a proto není nutné je dokazovat.

9. Při rozhodování soud vycházel zejména z následující právní úpravy:
10. Podle 18 odst. 2 zákona o advokacii *ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.*
11. Podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii *žadatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.*
12. Podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii *k žádosti musí být přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti včetně vzoru jejího formuláře a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komorě sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.*
13. Po provedeném řízení soud dospěl k závěru, že žaloby nejsou důvodné.
14. Soud úvodem předesílá, že o obdobných žalobách téže žalobkyně již rozhodoval osmnáctý senát Městského soudu v Praze, který v rozsudku ze dne 17. 7. 2023 č. j. 18 A 17/2022-55 žaloby zamítl. Se závěry, k nimž osmnáctý senát v označeném rozsudku dospěl, se patnáctý senát zcela ztotožňuje a neshledává důvod se od nich odchýlit.
15. Předně je třeba konstatovat, že žalovaná zamítlá žádosti žalobkyně ze dvou (kumulativních) důvodů. Prvním z nich bylo neprokázání příjmových a majetkových poměrů žalobkyně. V žalobách žalobkyně namítala, že žalovaná nerozhodla o předmětu podaných žádostí, neboť nereflektovala, že žalobkyně v žádostech neuváděla údaje týkající se jejích rodinných poměrů a finanční situace. Na tomto místě nemůže soud přehlížet, že Ústavní soud nálezem ze dne 24. 1. 2023 sp. zn. Pl. ÚS 44/21 (dále též „nález Pl. ÚS44/21“) s účinností od 31. 12. 2023 zrušil podmínku příjmové a majetkové nedostatečnosti žadatele zakotvenou v § 18c odst. 1 zákona o advokacii. Výrokem tohoto nálezu tedy byla zrušena část ustanovení zákona, podle něhož žalovaná (též) rozhodla o žádostech žalobkyně. Ačkoli žalovaná nemohla v době svého rozhodování o žádostech žalobkyně jakkoli předvídat, jaký „osud“ postihne předmětnou právní úpravu, neboť byla striktně vázána zákonnou úpravou bez možnosti činit návrh podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky, nemůže správní soud aprobovat aplikaci právní úpravy zrušené Ústavním soudem pro její neústavnost. Nutno souhlasit s osmnáctým senátem, že derogační nález Ústavního soudu je i přes odloženou vykonatelnost důležitým měřítkem zákonnosti, resp. ústavnosti postupu

žalované, a to zejména s přihlédnutím k tomu, že zrušená část ustanovení by mohla mít pro žalobkyni protiústavní následek. Příjmové a majetkové poměry žadatele totiž ve světle derogačního nálezu Ústavního soudu nelze považovat za hledisko způsobilé omezit přístup k právu na určení advokáta. Bez dalšího proto nemusí být vadou žádosti, pokud žadatel o určení advokáta nedoloží své příjmové a majetkové poměry. Touto optikou je tak nutno nahlížet na napadená rozhodnutí v části, kde žalovaná požadovala po žalobkyni tvrzení a prokázání nedostatečnosti jejích majetkových a příjmových poměrů.

16. Soud se ale zároveň ztotožňuje se závěrem, že pro posouzení zákonnosti napadených rozhodnutí je třeba zkoumat i další důvody, pro které nebyl advokát žalobkyni určen. Jak již bylo zmíněno výše, žalovaná zamítla žádosti žalobkyně ze dvou důvodů, přičemž druhým důvodem bylo nesplnění podmínky pro ustanovení zástupce podle zvláštních právních předpisů, jak stanoví § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Žalobkyně požádala o určení advokáta za účelem podání kasačních stížností. Ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 35 odst. 10 s.ř.s. byla proto povinna prokázat, že marně žádala o ustanovení advokáta v řízení před správním soudem, neboli že nesplnila podmínky pro ustanovení advokáta soudem. Na tomto místě je nutno zdůraznit, že žalobkyně ve formulářových žádostech ani náznakem nevyjádřila požadavek na poskytnutí úplatné právní služby určeným advokátem. Žalovaná proto nepochybila, pokud předmětné žádosti zamítla z důvodu nesplnění podmínek podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Tak jako v řízení ve věci vedeném pod sp. zn. 18 A 17/2022, ani v nyní projednávané věci (věcech) žalobkyně neuplatnila žádnou konkrétní žalobní námitku zpochybňující povinnost naplnit podmínku vyplývající z § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 35 odst. 10 s.ř.s. S ohledem na dispoziční zásadu, kterou je řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s.ř.s. ovládáno, soud nemůže za žalobkyni konstruovat a jakkoli dotvářet její žalobní argumentaci. Není proto oprávněn zkoumat, zda zamítnutí žádosti o určení advokáta z důvodu nesplnění podmínek pro ustanovení zástupce podle zvláštních právních předpisů ob stojí i po vydání nálezu Pl. ÚS 44/21, a zabývat se *ex officio* námitkami týkajícími se posouzení této otázky, které žalobkyně nevznesla.
17. V návaznosti na shora uvedené se jeví jako nepodstatné, že žalovaná se v napadených rozhodnutích výslovně nevyjádřila k potvrzení, jež prokazují, že žalobkyně se neúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právních služeb prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Tato potvrzení se nijak netýkají druhého důvodu, který vedl žalovanou k zamítnutí žádosti žalobkyně o určení advokáta, a nemohou tudíž nijak ovlivnit závěr žalované o nesplnění podmínky pro ustanovení zástupce podle zvláštních právních předpisů ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii.
18. Pro úplnost soud dodává, že z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2022 č. j. 2 As 139/2022-30 a ze dne 9. 8. 2022 č. j. 9 As 92/2022-29 vyplývá, že řízení o kasačních stížnostech žalobkyně byla skončena, čímž fakticky odpadl důvod žalobkyní podaných žádostí o určení advokáta k poskytnutí právní služby.
19. Soud tedy neshledal žaloby důvodnými, a proto je prvním výrokem tohoto rozsudku podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

20. Druhý výrok rozsudku o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a žalované žádné důvodně vynaložené náklady v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 2. listopadu 2023

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu